

**NASJONALE VEILEDENDE RETNINGSLINJER
FOR UNIVERSITETS- OG HØGSKOLEPEDAGOGISK
BASISKOMPETANSE**

Universitets- og høgskolerådet (UHR) har utarbeidet veiledende retningslinjer for universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse som kan være et felles grunnlag for universitetenes og høgskolenes arbeid med å styrke kvaliteten på undervisning og læring. De nasjonale retningslinjene er formulert på formålsnivå. Det betyr at den enkelte institusjon må utforme mer presise kvalifikasjonsmål tilpasset de ulike fagområdenes spesifikke behov.

Hva er universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse?

Universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse er det minimum av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i universitets- og høgskolepedagogikk som kreves for å bli fast tilsatt i en faglig stilling innenfor høyere utdanning. Denne basiskompetansen skal være basert på relevant pedagogisk og fagdidaktisk teori.

Universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse er å kunne:

- planlegge og gjennomføre undervisning og veiledning, både individuelt og i samarbeid med kolleger, på en måte som fremmer studenters læring og faglige utvikling
- planlegge og gjennomføre FoU-basert undervisning og involvere studenter i FoU-baserte læringsprosesser
- velge, begrunne og videreutvikle hensiktsmessige læringsaktiviteter og undervisnings- og vurderingsmetoder i forhold til faglige mål og utdanningsprogram
- bidra til faglig og pedagogisk nyskaping gjennom valg av varierte undervisningsmetoder som inkluderer bruk av digitale verktøy
- begrunne eget lærings- og kunnskapssyn og forholde seg reflekterende til egen lærerrolle
- analysere, utarbeide og videreutvikle emne- og programplaner innenfor sine fagområder
- vurdere og dokumentere resultater fra egen undervisning og veiledning ut i fra forventninger i fagplaner og nasjonale rammeverk for høyere utdanning
- innhente og bruke tilbakemeldinger fra studenter, kolleger og samfunnet til å utvikle undervisnings- og læringsprosesser
- kjenne til aktuelle styringsdokumenter knyttet til undervisning i høyere utdanning

Hvordan oppnå universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse?

Alle universiteter og høgskoler skal ha tilbud om kvalifiserende tiltak innenfor universitets- og høgskolepedagogikk, enten ved egen institusjon eller i samarbeid med andre institusjoner. Tilbudene skal utvikles i overensstemmelse med nasjonale og institusjonelle strategier. Deltakere på slike tiltak, må regne med minst 150-200 timer arbeid for å utvikle den ønskede kompetansen. Institusjonene bør derfor avsette tilstrekkelig tid til dette arbeidet på de ansattes arbeidsplaner.

Den enkelte institusjonen må selv vurdere på hvilken måte oppnådd universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse skal dokumenteres.

Mange aktuelle søkere til undervisningsstillinger ved universiteter og høyskoler, vil allerede ha opparbeidet en pedagogisk kompetanse som er relevant for grunnskole og videregående skole. Høyere utdanning har rammevilkår og forutsetninger som skiller seg fra disse skoleslagene. De kvalifiserende tilbudene innenfor universitets- og høgskolepedagogikk, som det her er snakk om, skal være forankret i forskning om undervisning og læring innenfor høyere utdanning. Undervisningen i slike tilbud skal være FoU-basert, som annen undervisning ved denne type institusjoner. Lærerutdanninger, inklusiv PPU eller teoretisk pedagogisk utdanning, kan derfor normalt ikke erstatte universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse.

Tilsettingsorganet ved den enkelte institusjon har ansvar for å bedømme søkeres universitets- og høgskolepedagogiske basiskompetanse. Institusjonene må legge til rette for at de som blir tilsatt uten universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse, kan opparbeide denne kompetansen innen to år etter tilsetting.

Opplegg og tematikk for kurs innenfor universitets- og høgskolepedagogikk varierer i dag mellom institusjonene. De fleste tilbudene organiseres som flere samlinger på to-tre dager. Noen tilbyr ett felles program for alle, andre har valgbare moduler. De fleste tilbudene behandler temaer som:

- lærings- og kunnskapssyn
- emne- og programdesign
- eksamen og vurdering
- forelesning som undervisningsform
- faglig veiledning på bachelor og masternivå
- kollegaveiledning
- digitale verktøy
- problembasert læring
- smågruppeundervisning
- evaluering av undervisning og læring
- FoU-basert undervisning
- Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning og andre sentrale nasjonale og lokale styringsdokumenter

Videreutvikling av UH-pedagogisk kompetanse

I begrepet basiskompetanse ligger det en forventning om at kompetansen skal kunne videreutvikles. Basiskompetansen tjener dermed som et utgangspunkt for videre utvikling og eventuell merittering. Det betyr at institusjonene bør legge til rette for pedagogiske diskusjoner, seminarer og utviklingsprosjekter som gir grunnlag for videre utvikling av den universitets- og høgskolepedagogiske kompetansen innenfor ulike fagområder. Faglige ledere på ulike nivåer bør tillegges et spesielt ansvar for å ivareta systematisk utvikling på dette fagområdet.

Muligheter for formell universitets- og høgskolepedagogisk merittering med utgangspunkt i basiskurset vil bli foreslått utredet nærmere gjennom UHR.

Institusjonene oppfordres til å legge til rette for at erfaringer og forskning fra dette feltet dokumenteres og deles i sektoren, både på konferanser og i forskningsbaserte tidsskrifter, nasjonalt og internasjonalt.

UH-pedagogisk kompetanse for andre grupper

Selv om dokumentert universitets- og høgskolepedagogisk basiskompetanse er en forutsetning for å få fast tilsetting i faglige stillinger i universiteter og høyskoler, oppfordres institusjonene til å tilby denne type kompetanseheving også til andre som underviser innenfor høyere utdanning, som ansatte i II-er stillinger, midlertidig ansatte, stipendiater, studentassistenter, studieveiledere, bibliotekarer og teknisk personell.